

Temyiz Eden (Davacı) : Yeşil Barış Hukuk Derneği
Vekili : Av. Deniz Bayram
Asmalı Mescit Mah. Kallavi Sok. No:1 K:5
Beyoğlu/İSTANBUL

Karşı Taraf (Davalı) : Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Beştepe Mah. Alparslan Türkeş Cad. No:71 Yenimahalle/ANKARA
Vekili : Hukuk Müşaviri V.Esra Taşkın -aynı adreste-

İstemin Özeti : Danıştay Altıncı Dairesinin 17/02/2015 günlü, E:2015/737, K:21/08 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması, davacı tarafından istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Danıştay Altıncı Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Tuğba Demirer Akar
Düşüncesi : Temyiz isteminin kabulü ile Danıştay Altıncı Dairesinin davanın ehliyet yönünden reddine ilişkin kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, dosya incelendi, gereği görüldü:

Dava; 18/03/2014 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Parklar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

Danıştay Altıncı Dairesinin 17/02/2015 günlü, E:2015/737, K:2015/808 sayılı kararıyla; derneklerin, üyelerinin ve temsil ettikleri kişilerin ortak çıkarlarını korumak ve dayanışmalarını sağlamak üzere kurulan özel hukuk tüzel kişileri oldukları, amaçları ve faaliyet alanlarının kendilerince hazırlanan tüzüklerle belirlendiği; oysa kendi üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak amacıyla kanunla kurulmuş sendika ve meslek birliklerinin kanunda belirtilen kuruluş amaçlarına yönelik olarak dava açabilme hakkının yasalar tarafından verildiği; derneklerin, doğrudan dernek tüzel kişiliğinin hak ve çıkarlarını ilgilendiren konularda iptal davası açabilecekleri açık olmakla birlikte, bu kapsamı aşan konularda salt tüzüğünde hüküm bulunduğundan bahisle dava ehliyetinin mevcut olduğunun kabulüne hukuken olanak bulunmadığı; bu durumda, dava konusu işlemlerin doğrudan doğruya dernek tüzel kişiliğinin hak ve çıkarlarını etkilemediği, davacı dernek tarafından hazırlanan dernek tüzüğünün de, davacıya hukuken böyle bir hak tanımayacağı hususu dikkate alındığında, davacı derneğin dava konusu işlemlerin iptalini istemesinde hukuken korunması gereken bir menfaat ilişkisinin bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

Davacı, anılan kararı temyiz etmekte ve kararın bozulmasını istemektedir.

2577 sayılı İdari Yargıtama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin "a" fıkrasında, idari işlemler hakkında; yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar iptal davaları olarak tanımlanmış; idarenin hukuka uygun davranmasını sağlayan en önemli denetim araçlarından olmakla birlikte her idari işleme karşı herkes

tarafından iptal davası açılmasının idari işlemlerde istikrarsızlığa neden olmaması ve idarenin işleyişinin bu yüzden olumsuz etkilenmemesi için, dava konusu edilecek işlem ile dava açacak kişi arasında belli ölçüler içinde menfaat ilişkisi bulunmasını öngören yasakoyucu, iptal davaları için "menfaat ihlali"ni, subjektif ehliyet koşulu olarak getirmiştir.

İptal davalarındaki subjektif ehliyet koşulunun, doğrudan doğruya hukuk devletinin yapılandırılması ve sürdürülmesine ilişkin bir sorun olması dolayısıyla, idari işlemlerin hukuka uygunluğunun iptal davası yoluyla denetlenmesini engellemeyecek bir biçimde anlaşılması gerekmektedir. Nitekim; çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını ilgilendiren konularda subjektif ehliyet koşulunun, bu durum dikkate alınarak yorumlanması gerektiğine ilişkin Danıştay kararları yerleşik içtihat niteliği kazanmıştır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 56. maddesinde; derneklerin, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları olduğu; 90. maddesinde ise, derneklerin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, tüzüklerinde belirtilen çalışma konuları ve biçimleri doğrultusunda faaliyette bulunacakları hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun "Dernek Tüzüğü" başlıklı 4. maddesinin (b) fıkrasında, "Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için demekçe sürdürülecek çalışma konuları ve çalışma biçimleri ile faaliyet alanı"nın dernek tüzüğünde yer alacağı belirtildikten sonra, 30. maddesinin (a) fıkrasında "Tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunamayacakları" hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede, Anayasanın Hak Arama Özgürlüğünü düzenleyen 36. maddesi uyarınca dernekler, sendikalar ve meslek kuruluşları gibi sivil toplum örgütlerinin, kuruluş amaçları doğrultusunda, çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren konularda, idari yargı mercileri önünde iptal davası açabilecekleri ve hukuki menfaatleri somut, güncel ve meşru olmak kaydıyla bu tür sivil toplum kuruluşlarının kendi kuruluş amaçları çerçevesinde iptal davası açmada 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca özel (subjektif) ehliyet sahibi oldukları anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlıkta, davacı derneğin dava açma ehliyetinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi için, öncelikle, dava konusu edilen Yönetmelik değişikliğinin, kamu yararını yakından ilgilendiren bir konu olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

Milli Parklar Yönetmeliğinin Temel İlkeler başlığını taşıyan 5. maddesi, yönetmeliğin uygulandığı yerlerde 12 adet genel ve 4 adet de özel olmak toplam 16 ilkeye yer vermektedir. Özel başlığı altında sayılan ilkelerden dördüncüsünün sonuna gelmek üzere, dava konusu değişiklikle iki cümle eklenmiş olup, metnin değişik hali "Kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet doğması halinde, planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına, projenin çevreye yapacağı tesir etüd edilerek, çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin tespit edilmesi halinde, planda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir. (Ek cümle: 18/03/2014-28945 S.R.G. Yön./1. md.) Ancak; içme suyu temini açısından yapımı aciliyet gösteren ve kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk arzeden tesisler için uzun devreli gelişme planı/gelişme planı şartı aranmaz. (Ek cümle: 18/03/2014-28945 S.R.G. Yön./1. md.) İlgili kurumların görüşleri alındıktan sonra yapılan bu tesisler uzun devreli gelişme planlarına/gelişme planlarına işlenir." şeklindedir.

Dava dilekçesinde, Milli Park alanlarının doğal kaynak değerleri bakımından yeryüzünde nadir bulunan alanlar olduğu, bu alanların diğer doğal alanlar gibi insan baskısı sonucu kaynak değerlerini

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU
Esas No : 2015/3358
Karar No : 2016/2177

kaybetmesi tehlikesi ile karşı karşıya olduğu, çevrenin korunması odaklı hukuki düzenlemelerde, planlama süreçlerine vurgu yapılması, planlama yaklaşımının, sadece çevrenin korunması açısından değil, sürekliliğinin sağlanması için de doğal çevrenin tüm özelliklerinin birlikte değerlendirilmesi ve bu özelliklerin birbirleri ve doğal çevreyi kullanan insanın gerçekleştirdiği sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetle ilişkilendirilmesinin zorunlu olduğu, Milli Park alanlarında pek çok uzmanlık alanının katılımının sağlandığı planlama süreçlerinin tanımlandığı, dava konusu Yönetmelik değişikliği ile 2873 sayılı Yasaya aykırı olarak Milli Parklar için uzun vadeli gelişme planlarının aşılması yolunun açılacağı ileri sürülmektedir.

Davaya konu yönetmelik değişikliği incelendiğinde, yapılan değişikliğin çevresel açıları doğurabileceği, dolayısıyla kamusal nitelikli etkilerinin bulunabileceği sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, davacı Yeşil Barış Hukuk Derneği Ana Tüzüğü'nün 2. maddesinde, temel insan haklarından olan çevre hakkını düzenleyen ulusal ve uluslararası kurallar çerçevesinde, Dünya ve insanlar açısından kabul edilemez ve sürdürülemez nitelikte çevre sorunlarına sebep olan her türlü idari ve/veya özel işlem, eylem, karar, uygulamaya karşı, her türlü meşru ve yasal etkinlikte bulunmak, gerçek ve/veya kamu/özel tüzel kişilere karşı her tür hukuki girişimde bulunmak, sürdürülebilir ve ekolojik yaşamın savunuculuğunu yapan bir hukukun gelişimine katkıda bulunmak Derneğin amaçları olarak gösterilmiştir. Yine Tüzüğü'nün 3. maddesinde; Derneğin amaçlarına ulaşabilmek için, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 113. maddesi çerçevesinde topluluk davası açabileceği, İdari Yargılama Usulü Kanunu çerçevesinde çevre sorunları ile ilgili her türlü idari davayı açabileceği kurala bağlanmıştır.

Bu durumda, davacı derneğin kuruluş amacı dikkate alındığında; çevresel ve dolayısıyla kamusal sonuçlar doğurabilecek yönetmelik değişikliğine karşı açılan davada, davacı derneğin subjektif ehliyetinin (menfaat koşulu) bulunduğu sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacı derneğin temyiz isteminin kabulü ile, Danıştay Altıncı Dairesi'nin 17/02/2015 günlü, E:2015/737, K:2015/808 sayılı kararının BOZULMASINA, uyuşmazlığın esasına yönelik bir karar verilmek üzere dosyanın Danıştay Altıncı Dairesine gönderilmesine, kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 25/05/2016 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Namık Kemal
ERGANİ

Üye
Nüket
YOKLAMACIOĞLU

Üye
İbrahim
BERBEROĞLU

Üye
Nurben
ÖMERBAŞ

Üye
Gürsel
MEKİK

Üye
Ali İhsan
ŞAHİN

Üye
İbrahim
ALİUSTA

Üye
Hasan
GÜZELER

Üye
Doç. Dr. Selami
DEMİRKOL

Üye
Erhan
ÇİFTÇİ

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Üye
Turgay Tuncay
VARLI

Üye
Oğuz
YAĞLICI

Üye
Hasan
ODABAŞI

Üye
Yunus
AYKIN

Üye
Muhsin
YILDIZ

